

Tarih Şuuru ve Ehemmiyeti

İnsanlar geçmiş zamanın hâtıratı ile zaman zaman neşeyâb olduğu gibi, milletler de mazinin irfan ve şehametini yâdederek maddi ve manevî hayatlarını inkişaf ettirirler.

İnsan, milletlerin sergüzeşt-i hayatlarını, beşerî kültür ve medeniyetlerin cereyan ve inkişaf tarzlarını açık bir surette tarihin sahifelerinden okuyabilir. Zira zihinler nisyan ile malul olsa da, hakikatlar tarihin yapraklarındadır. Buna binaen tarihin, her millet için pek büyük bir ehemmiyeti vardır. Hususan, mazisi derin, ihtişamlı ve insani meziyetlerle dolu bir millet, tarihinden ayrı düşünülemez. Ebed müddet yaşamak arzu ve gayretinde olan yüksek seviyeli, akl-i selim sahibi ve milli şuurla âlûde bir milletin tarihini yaşatması onun için hayati bir vecibedir.

Milletlerin intibah ve inkişafında mazilerinin pek büyük bir tesiri olduğu şüpheden varestedir. Evet, zaman-ı mazi müstakbel tohumlarının ambarı ve şununun asması olduğu gibi, zaman-ı müstakbel dahi mazinin tarlası ve ahvalinin aynasıdır. Bu gayet ehemmiyetli bir hakikattir. Binaenaleyh, tarihte güzide eserler meydana getiren bir millet, ebediyyen yaşamaya lâyıktır. Hususan, dehalarıyla ve himmetleriyle medeniyet ve insaniyet namına yüzlerce, binlerce âsâr-ı âliyeyi vücuda getiren milletimiz, kıyamete kadar payidar olmaya lâyıktır.

Millet olarak, daima teali ve terakki etmek için, ecdadımızın sergüzeşt-i hayatını, hususan, mukaddesata hürmet ve muhabbetini inceden inceye araştırıp, tahlil etmemiz icabeder. Zira ecdadımız, örf, âdet ve mukaddesatına itina ve itibar göstermekle terakki etmiştir. Ruhunda sarsılmaz bir iman, bünyesinde lâyemut bir irade-i hayat taşıyan milletler, hiç bir vakit ve hiçbir suretle ölmez ve öldürülemez. Evet, en müthiş ihanetlere, desiselere, adavetlere ve sadmelere rağmen, bu millet lâyemut bir azm ile örfüne, tarihine, mukaddesatına sahip çıkarak, eğilmez, yüce dağlar gibi, ayakta kalmayı başarmıştır. Bin seneden beri İslâmiyet ve insaniyete kemâliyle hizmet eden şu asilzâde millet, kolay kolay özünden, cevherinden uzaklaşmamış, aslına bağlılıktan vazgeçmemiş ve geçmez de...

Tanzimattan bu yana çeşitli hile ve desiselerle milletimizi bu ruhtan, bu cevherden, bu merkezden uzaklaştırmak için büyük gayretler gösterildi. Bu hile ve desiseler neticesinde, bu milleti kısmen de olsa merkezinden uzaklaştırdılar, fakat yörüngesinden çıkaramadılar. Zira bugünkü nesil, bu tehlike ve desiselere karşı çok daha uyanık ve dikkatlidir. Artık yabancı kültürlerle peyk olmaktan kurtulup, kendi öz mihverinde hareket etme zarureti idrâk etmiştir. Zaten mesele, gençlerimizin hamiyet-i diniye ve milliye ile intibahıdır. Ancak bu sayede istikbâle endişesiz bakılabilir.

Silkinip kendine dönme, derlenip toparlanma şuuru bu milletin çekirdeğinde mevcuttur. Tarihte Selçuklu hanedanının izmihlalinin akabinde Osmanlı hanedanının

hemen ihyası bunun en bariz şahididir. Dâhili ve harici rüzgârların tesiriyle Selçuklu hanedanının ahengi sarsıldı, nizamı bozuldu ve neticede hanedan çözüldü. Fakat hanelerin aile ocaklarının bünyesi sağlamdı. Ahengi, nizamı yerinde idi, fertler salâbetliydi, faziletliydi... Ruhlarında cihanşümul bir İslâm İmparatorluğu ideâli hâkimdi. Bu yüzden Selçuklu saltanatı çözülr çözülmaz, hemen yerine küçük bir beylikten koca Osmanlı saltanatını çıkardılar ve asırlarca ihtişamlarını sürdürdüler. Burada ehemmiyetli bir sual akla gelmektedir. Acaba bunların ruhlarına bu şevki, bu enerjiyi kimler üfledi? Belli ki bu iş mahdut düşüncelerin işi değildi! Bu teşebbüs fikrini nereden aldılar? Yetmiş iki sınıfı bir pota içerisinde eritip, pişirip terbiye eden ve devletler arasında en yüksek seviyeye çıkaran, asırlarca kıtadan kıtaya hükümferma olan bir devlet-i aliyeyi nasıl ihya ettiler?

Cenâb-ı Hak rahmetinin muktezası olarak Anadoluya; Mevlânalar, Edebâliler, Yûnuslar gibi nice nice erenler, nice necip simalar, ziyâdar mürşitler, harikulâde zekâyâ sahip âli himmet gayyûr mütefekkirler ihsan etti. İşte bu âlicenap zatlar, milletin manevî mimarları ve rehberleri oldular. Bunlar, tarihimizin semâsında ufûl etmeyen fazilet yıldızlarıdır.

Tarihimiz, bunlar sayesinde Avrupa ve Amerika gibi milletlerin mazisine nasip olmayan seciyeli ve seviyeli bir şeref kazanmıştır. Amerika henüz keşfedilmemişken, Ruslar canavarlar gibi birbirine saldırırken, Avrupa cehalet sisi altında, zulüm ve vahşetin cehenneminde kavrulurken, ecdadımız hikmet ve adaletin, ilim ve irfanın, şân ve şerefin şâhikasındaydı... İftiharımıza vesile olan böyle fazilet abideleri eğer Avrupa milletlerinin tarihinde olsaydı, emin olunuz ki, onları altın harflerle yazar, yıldızlar kadar levhalar yapar, semalara kadar yükseltirlerdi.

Hamiyet-i diniye ve milliye sahibi bir edibimiz Avrupalının bu hissiyatına tercüman olma sadedinde; *"... bir İngiliz vatandaşına Shakespeare'i İngiliz edebiyatından silmeye karşılık altın kaynağı Hindistan'ın tekrar geri verilmesini teklif etseler bunun kesinlikle reddedileceğini"* ifade ediyor.

Maalesef bizde ise, tarihimizin semâsında celâdetiyle, irfan ve imanıyla parıldayan nice fazilet güneşleri nisyan bulutlarıyla perdelenmiştir. Bu perdeleri kaldırmak, bulutları dağıtmak, bizim için dini ve milli bir vazifedir. Ta ki mazinin ihtişamını, meziyetlerini bütün berraklığıyla gösterelim, yaprak yaprak okutalım, nesl-i cedide onu tarihin sâdik lisaniyle anlatalım... ancak böyle şanlı tarihimizin hakkını yeniden iade etmiş oluruz. Onun hakkını vermeden, onun zevkini tam yaşamadan yalnız bu günün zevk ve neşesini hissedip duymak milletimizi ebed-müddet yaşatamaz.

Allah (C.C.) korusun, şu devlet; milleti millet yapan değerlerden koparsa, mevcudiyet ve bekâsını, vahdet ve istikrarını muhafaza edemez. Tarih şahittir ki, ecdadımız ne zaman dinine, diline, örf ve âdetlerine temessük etmişse terakki etmiştir. Kendi ruh ve kabiliyetine münasip olmayan kültür, örf ve adetler bu milletin bünyesini tamirden ziyade tahrip eder, tezelzüle uğratır.

Milletimiz için diğerk bir tehlike, tarihiyle arasında ruhî ve hissî bir uçurumun

bulunmasıdır. İstikbâl ancak bu uçurumun süratle doldurulup hatt-ı muvâsalanın temin edilmesiyle garantiye alınabilir. Bu uçurumun dolması için, hayatını, dinine ve milletine vakfedecek, bütûn kıymetli mefhumların kaynağı olan tahkiki imana sahip, iradeli, iffetli, âli seciyeli, mazi ile hâlin muhasebesini yapacak, dirayetli, münevver bir neslin yetiştirilmesi lâzımdır. Tâ ki kaybettiğimiz cevheri, ilmin, irfanın ışığında arayıp bulalım. En sağlam, en emin ve en metin yol bu olsa gerektir. Elbette bir millet için ilimde, irfanda teceddüt etmek, medeniyeti geliştirmek zaruridir. Fakat bu teceddüt ihtiyacı o milleti ruhundan koparmamak, ona mazisini, tarihini unutturmamak şartıyla fayda verir. Selametli, emniyetli yol, ecdadın ruhunu tahlil, seciyesini tetkik ederek, bunu vicdan-ı milliye maletmek, halkı bu noktada tenvir ve irşad ederek teceddüde adım atmaktır.

Bir milleti muhafaza eden ve onu diğer milletlerden ayıran, o milletin inancı, örfü, adetleridir. Bir yahudi, bir İngiliz yahut bir Japon dünyanın neresinde olursa olsun kendi milletinin inanç, örf ve âdetlerine bağlı olarak yaşar. Milleti gibi düşünür, onun gibi yer, içer, giyinir, kuşanır. Milli ahlâk ve seciyelerini aynen muhafaza eder. Bir millet için en korkunç şey, mağlubiyet veya mahkûmiyet değil, kendi mukaddes değerlerinden soyunarak başkasının kültürüne, örf ve an'anesine tâbi olmasıdır. Çünkü mağlubiyet, mahkûmiyet gibi musibetler muvakkattir. Dün, mağlup ve mahkûm olan bir millet, mukaddes değerlerini kaybetmediği takdirde, bugün galip ve hâkim olabilir. Bir zaman sukût etse de, daha sonra suûd edebilir, inhitat şevkete, zillet izzete döner. Müthiş ve korkunç felaketler içinde inkıraza, inhizama mahkûm olan milletlerin iman ve mukaddesatlarına bağlılıkları sayesinde dirildiği, mağlup iken galip, mahkûm iken hâkim olduklarını gösteren birçok misaller tarihte mevcuttur.

Bugün hepimize düşen ortak vazife, cihana nümune-i fazilet olan asil milletimizin tarihine, şahsiyet-i maneviyesine, irfanına, inancına, örfüne, âdetine hürmet etmek ve onu yaşayıp yaşatmaktır. Buna hem dinen, hem de vicdanen mecburuz. Evet, bu sadece bir vecibe-i iman ve vicdan değil belki bir vecibe-i insaniyedir. Eğer biz dört başı mamur, sağlam, şerefli ve haysiyetli bir hayatla ebediyyen yaşamak istiyorsak, tarihimizden, ecdadımızdan bize miras kalan şu maddi ve manevi hazinelerden a'zami derecede istifade etmek mecburiyetindeyiz. Cidden şu necip milletin sergüzeşt-i hayatı haşmetli, şerefli ve zevkli menkıbelerle dolup taşmaktadır. Bunlar kıyamete kadar söylenip yazılsa bitmez denilse sezâdır. Fakat maalesef bu hazinelerin kapıları kapalıdır, gizlidir, mesturdur. Bu hazinelere müracaat ve kapılarını açmak şu millet için zaruri bir ihtiyaçtır. Millet in bu zaruri ihtiyacını temin etmek, kapalı kapıları açmak, hazineleri ortaya çıkarmak da bu milletin eğitimcilerinin, idarecilerinin, rehberlerinin vazifesidir. Bu milli ve dini vazifeyi yerine getirmeyip hamiyetten, âlicenâplıktan, milliyetperverlikten dem vurmamak abestir, manâsızdır.

Malumdur ki, tarih bir milletin mihengidir, mizanıdır, bir mukayese unsurudur. Hangi sebepler ile yükselip zirveye çıktığımız ve yine hangi sebeplerle gerileyip sukut ettiğimizi fehmetmek için tarihe vukufiyet şarttır. Bu nokta-i nazardan tarihimiz nesli-i cedide ibretengiz ve ihatalı bir nazarla ders verilmelidir. Tarihin muhakemesi ve

felsefesi derinden derine tahkik ve tahlil edilmelidir. Çünkü bir millet ancak tarihin iyi ve kötülüklerini, ibretengiz derslerini unutmamak sayesinde istikbâlini kurtarabilir.

Kur'ân-ı Kerim peygamber kıssalarını (S.A.V.) zikrederek mü'minleri tarihten ders almaya davet ettiği gibi, birçok âyet-i celilede de

“ Sizden önce nice (milletler hakkında) ilâhî kanunlar gelip geçmiştir. Onun için, yeryüzünde gezin dolaşın da (Allah'ın âyetlerini) yalan sayanların âkıbeti ne olmuş, görün!..”(Â-i İmran, 3/137)

emirleriyle onlara, tarihte cereyan eden hadiselerle nazar-ı ibretle bakmalarını, inceden inceye tahkik ve tahlil etmelerini ferman buyurdular.

Şu da ehemmiyetli bir noktadır ki, tarih sadece harplerden, muzafferiyetlerden, mağlubiyetlerden ibaret olmayıp, milleti millet yapan unsurların bir mecmuasıdır. Bu unsurlar din, dil, kültür, örf ve ahlâk gibi manevî değerlerdir. Bu sebeptendir ki, tarihi bu değerlerle beraber mütâlâa etmek gerekir. Bütün muzafferiyetlerin, terakkilerin temelinde bunlar yatmaktadır. Bu değerler her milletin manevî hayatının meş'aleleridir. Tecrübe edilmiş bir hakikattir ki, manevî meş'aleleri sönen bir milletin hayatı gevşer, kanı kurur, bedeni felce uğrar, belki de izmihlal ve inkıraza gider.

Bu hakikat, şuuru umumiye alâkadar eden en büyük bir hayati mes'eledir. İstikbâli nurlu ve saâdetli bir devreye kalbetmek için, mezkûr manevî değerleri ecdadımız gibi, şuurla kaynaştırıp, lâhûti bir feyz ile hayata mal etmeliyiz. Böylece, İslâmiyet'le mezcolmuş şu Müslüman Türk milletinin şahsiyet-i maneviyesindeki kâbiliyet-i temeddünü enzâr-ı âleme yeniden arzedilecek ve O, eski satvet ve haşmetiyle bütün milletlere rehber olacak bir mevki-i muallaya oturacaktır. İstikbâl buna hamiledir. Evet, millî şuurla alûde, imanlı, faziletli, gayretli nesl-i cedid bu hakikati, biiznillâh tahakkuk ettirecektir.